

ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ ΑΝΟΙΓΕΤΑΙ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ 1^ο: ΤΡΙΤΗ 4 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ, 6:30μμ

Ο Ρωμανός ο Μελωδός και το κοντάκιό του *Εις την Σαμαρείτιδα*

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ, ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Ο Ρωμανός: ένα όνομα της παγκόσμιας λογοτεχνίας ξεχασμένο από τους πολλούς σήμερα. Η κριτική έκδοση των κειμένων του: παραδείγματα από το Κοντάκιο εις την Σαμαρείτιδα. Το περιεχόμενο και η ποιητική αξία του κοντακίου *Εις την Σαμαρείτιδα*.

ΜΑΘΗΜΑ 2^ο: ΤΕΤΑΡΤΗ 5 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ, 6:30μμ

Εξυμνώντας Πτολεμαίες βασίλισσες: Θεόκριτος, Ποσειδίππος, Καλλίμαχος

ΦΛΩΡΑ ΜΑΝΑΚΙΔΟΥ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Η ομιλία θα ασχοληθεί με τρεις από τους σημαντικότερους ελληνιστικούς ποιητές και θα εστιάσει στο ερώτημα πώς αυτοί θέτουν την ποιήσή τους στην κατασκευή της δυναστικής εικόνας των βασιλιάδων της εποχής τους (τέλη 4^{ου}-πρώτο μισό 3^{ου} αι. π.Χ.).

Οι δυναστείες της ελληνιστικής εποχής είναι η άμεση συνέχεια των Μακεδονικών δομών. Ειδικά οι Πτολεμαίοι της Αιγύπτου συνδέονται βιογραφικά με συγκεκριμένα μέρη, λατρείες και πρόσωπα της βόρειας Ελλάδας. Αντίστοιχα οι γυναίκες της δυναστείας χρονικά και τοπικά βρίσκονταν πολύ κοντά στις βασιλικές γυναίκες των Αργεαδών και στις ιστορίες που κυκλοφορούσαν σχετικά με αυτές. Οι πηγές τις παρουσιάζουν πάντα ως θυγατέρες, αδελφές, συζύγους και μητέρες, και συνεπώς η βιογεωγραφία τους εντάσσεται στη δυναστική γενεαλόγηση και συνδέεται άμεσα με την πάλη για πρωτοκαθεδρία στον μετά Αλέξανδρον κόσμο. Η ζωή τους επηρεαζόταν άμεσα ή έμμεσα από μια σειρά γάμων ή χωρισμών και ενδοοικογενειακών αντιμαχιών που ενέπλεκαν τις άλλες ηγεμονικές οικογένειες. Η πιο σημαντική ενδοοικογενειακή σχέση ήταν αυτή μητέρας και γιου/γιων, συχνά έναντι άλλων αμφιμήτριων του ίδιου συζύγου (θεσμός πολυγαμίας), επειδή αυτή οριοθετούσε τη δυναστική διαδοχή.

Η ομιλία θα επικεντρωθεί στις δύο πρώτες βασίλισσες της πτολεμαϊκής δυναστείας και στην εξύμνησή τους από τον Θεόκριτο, τον Ποσειδίππο και τον Καλλίμαχο. Καταρχάς θα ασχοληθεί με την Βερενίκη Α, την Μακεδόνισσα σύζυγο του πρώτου Πτολεμαίου, και κατά δεύτερον, με την κόρη της Αρσινόη Β τη Φιλάδελφο που την διαδέχθηκε. Στόχος της ομιλίας είναι να δείξει αν και με ποιόν τρόπο η πρώτη Πτολεμαία βασίλισσα μαζί με το σύζυγό της στηρίχθηκε στην μακεδονική καταγωγή και βασιλική παράδοση και προετοίμασε το έδαφος για τα παιδιά και διαδόχους τους στον πτολεμαϊκό θρόνο.

ΜΑΘΗΜΑ 3^ο: ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 7 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ, 6:30μμ

Η μαγεία της βυζαντινής επιστολογραφίας

ΜΑΡΙΑ ΤΖΙΑΤΖΗ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

ΜΑΘΗΜΑ 4^ο: ΤΡΙΤΗ 11 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ, 6:30μμ

Ρωμύλος και Ρέμος: 2.500 χρόνια έμπνευσης και δημιουργίας

ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΤΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ: ΛΕΚΤΟΡΑΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Με αφορμή τον μύθο του Ρωμύλου και του Ρέμου, όπως παραδίδεται από τον ιστορικό Τίτο Λίβιο (Α.Υ.Σ. 1.4.2-1.7.3), παρουσιάζονται ποικίλες μορφές της πρόσληψής του, με ιδιαίτερη έμφαση στην εικαστική απόδοσή του. Κυριαρχεί η εικόνα της λύκαινας και των διδύμων, η οποία παραδοσιακά τοποθετείται ήδη στον 5^ο αι. π.Χ. και συνεχίζει να εμπνέει καλλιτέχνες και δημιουργούς μέχρι και σήμερα. Στην παρουσίαση εξετάζονται δείγματα απόδοσης-πρόσληψης του μύθου από τον χώρο της νομισματικής, της γλυπτικής (καλλιτεχνικής, αλλά και σε αντικείμενα καθημερινής χρήσης), του ψηφιδωτού, της μικρογραφίας χειρογράφων, της χαρακτηριστικής, της ζωγραφικής, κ.ά. Γίνεται επίσης αναφορά στη χρήση του μύθου ως πολιτικού μέσου, ως κωμικού στοιχείου σε σκίτσα χιουμοριστικού περιεχομένου, αλλά και πολιτικής και κοινωνικής φύσης, στη μίμησή του ή στην έμπνευση που μπορεί να παρείχε σε νεότερους καλλιτέχνες, στη διαφήμιση κ.α. Τέλος θα προβληθούν σύντομα, αλλά χαρακτηριστικά αποσπάσματα από κινηματογραφικές ταινίες εμπνευσμένες από τον μύθο ή βασισμένες σε αυτόν, όπως και αποσπάσματα από σύγχρονα μουσικοχορευτικά έργα (μιούζικαλ και όπερα) με σχετικό θέμα.

ΜΑΘΗΜΑ 5^ο: ΤΕΤΑΡΤΗ 12 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ, 6:30μμ

Εισαγωγή στο αρχαίο θέατρο

ΙΩΑΝΝΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, ΕΠΙΚΟΥΡΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Γιατί το αρχαίο θέατρο θεωρείται αττικό δημιούργημα; Τι ακριβώς σήμαιναν οι όροι *θέατρον* και *δράμα* για τους αρχαίους Αθηναίους; Πώς και γιατί συνδέθηκαν οι θεατρικές παραστάσεις με τις κρατικές εορτές προς τιμήν του θεού Διονύσου; Είχαν πράγματι οι παραστάσεις παιδευτικό χαρακτήρα; Μια σειρά από ερωτήματα που διευκρινίζουν γνωστές και λιγότερες γνωστές πτυχές και γνωρίσματα του θεατρικού φαινομένου θα μας απασχολήσουν σε αυτή την εισαγωγής υφής προσέγγιση του αρχαίου θεάτρου. Με τη βοήθεια οπτικού υλικού θα γίνει μια περιήγηση στο τότε, στον χρόνο και στον χρόνο, στις απαρχές και στην πρακτική των θεατρικών παραστάσεων και εν συνεχεία το αρχαίο θέατρο θα συνδεθεί με το παρόν, ώστε να διαλευκανθεί (και μέσω συζήτησης) η απορία: γιατί δίνεται τόση αξία στις παραστάσεις αρχαίου δράματος σήμερα;

ΜΑΘΗΜΑ 6^ο: ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 14 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ, 6:30μμ

Γλωσσικός δανεισμός

ΖΩΗ ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΟΥ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ, ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Ο γλωσσικός δανεισμός αποτελεί μια εμπλουτιστική διαδικασία των ζωντανών γλωσσών προκειμένου να καλύψουν τα λεξιλογικά τους κενά και το δάνειο είναι το αποτέλεσμα της διαδικασίας αυτής. Στην παρούσα ομιλία θα αναφερθώ στα είδη του γλωσσικού δανεισμού, τους λόγους δανεισμού, τις κύριες δανείστριες γλώσσες προς την ελληνική και αντίστροφα, τις γλώσσες δηλαδή στις οποίες η ελληνική έχει δανείσει λέξεις και θα επιχειρήσω να δείξω πως κάθε γλώσσα δανείζεται από μια άλλη λέξεις ανάλογα με τα στερεότυπα που υπάρχουν στην κοινωνία για τους ομιλητές που μιλούν τη δανείστρια γλώσσα.

ΌΛΕΣ ΟΙ ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΘΑ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΙΘΟΥΣΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ